

Memorandwm Esboniadol ar gyfer Gorchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Datblygu Cyffredinol a Ganiateir) (Diwygio) (Cymru) (Rhif 2) 2020

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan y Gyfarwyddiaeth Gynllunio ac fe'i gosodir gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Gorchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Datblygu Cyffredinol a Ganiateir) (Diwygio) (Cymru) (Rhif 2) 2020.

Julie James AC
Y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol
9 Ebrill 2020

RHAN 1

1. Disgrifiad

- 1.1 Mae'r Gorchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Gorchymyn Datblygu Cyffredinol a Ganiateir) 1995 (y "GDCG"), fel y'i diwygiwyd, yn caniatáu datblygiad, o fewn rhai paramedrau, heb fod angen cyflwyno cais cynllunio. Gelwir hyn yn "ddatblygiad a ganiateir".
- 1.2 Mae'r Gorchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Datblygiad Cyffredinol a Ganiateir) (Diwygio) (Cymru) (Rhif 2) 2020 "y Gorchymyn Diwygio" yn diwygio Atodlen 2 y GDCG drwy:
 - Mewnosod Rhan 3A newydd (Adeiladau Dros Dro a Newid Defnydd at Ddibenion Argyfwng= Iechyd y Cyhoedd) er mwyn caniatáu rhai datblygiadau at ddibenion atal, diogelu rhag, rheoli neu ddarparu ymateb i argyfwng iechyd cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig.

2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

- 2.1 Yn unol ag adran 11A(4) Deddf Offerynnau Statudol 1946, fel y'i mewnosodwyd gan Atodlen 10 paragraff 3 Deddf Llywodraeth Cymru 2006, hysbyswyd y Llywydd y daw'r Gorchymyn i rym llai na 21 diwrnod o'r diwrnod cyflwyno gerbron.
- 2.2 Mae'r Gorchymyn yn ceisio osgoi'r oedi anochel a fyddai'n gysylltiedig â llunio a phrosesu ceisiadau cynllunio. O ystyried yr amgylchiadau sy'n gysylltiedig â COVID-19, sy'n cael ei gynnwys yn y categori "argyfwng iechyd cyhoeddus" at ddibenion y Gorchymyn, ac yn arbennig am ei fod yn newid yn gyflym, credir nad yw cadw at y confensiwn 21 diwrnod yn angenrheidiol ac y gellir cyfiawnhau hynny yn yr achos hwn.

3. Y cefndir deddfwriaethol

- 3.1 Gwneir y Gorchymyn Diwygio o dan bwerau yn adrannau 59, 60(1), 61(1) a 333(7) Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990. Mae'r adrannau hyn yn rhoi'r pŵer i'r Ysgrifennydd Gwladol gymeradwyo (neu i alluogi awdurdodau cynllunio lleol i gymeradwyo) caniatâd cynllunio ar gyfer y categorïau datblygu a nodir mewn gorchymyn datblygu. Trosglwyddwyd swyddogaethau'r Ysgrifennydd Gwladol i Gynulliad Cenedlaethol Cymru drwy erthygl 2 Gorchymyn Cynlluniad Cenedlaethol Cymru (Trosglwyddo Swyddogaethau) 1999 (O.S. 1999/672) i'r graddau y mae'n arferadwy mewn cysylltiad â Chymru. Cafodd y swyddogaethau hyn eu trosglwyddo i Weinidogion Cymru yn rhinwedd adran 162, a pharagraffau 30 a 32 Atodlen 11, Deddf Llywodraeth Cymru 2006 (p. 32), gyda'r swyddogaethau yn berthnasol i swyddogaethau'r Cynulliad fel y'u diffinnir ym mharagraff 30(2).

- 3.2 Mae Adran 333(5B) Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 yn amodi bod y weithdrefn ar gyfer offeryn statudol sy'n cynnwys gorchymyn datblygu a wneir gan Weinidogion Cymru yn weithdrefn penderfyniad negyddol.

4. **Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael**

Datblygiad Brys gan gorff y GIG

- 4.1 Yn ystod argyfwng iechyd cyhoeddus, mae angen yn aml i'r GIG ymateb yn gyflym i sefyllfaoedd wrth iddynt newid, er budd atal, lliniaru neu leihau argyfwng iechyd dynol. Yn ystod cyfnod o'r fath, derbynnir y gallai fod angen ymlacio'r gofynion rheoleiddiol arferol er mwyn lleihau'r pwysau ar y GIG a galluogi i gyrff y gwasanaeth iechyd ymateb a darparu cyfleusterau er mwyn atal ei ledaeniad, trin, profi, gofalu am a rheoli adferiad nifer uchel iawn o gleifion.
- 4.2 Mae'n gyfrifoldeb ar y rhai sy'n ymgymryd â datblygiadau i sicrhau bod eu gweithrediadau yn gyfreithlon. Gyda hyn mewn golwg, diben y darpariaethau yn y Gorchymyn Diwygio, cyflwyno Rhan 3A newydd (Adeiladau Dros Dro a Newid Defnydd at Ddiben Iechyd Cyhoeddus) yw caniatáu rhai mathau penodol o ddatblygiad at ddibenion atal, diogelu rhag, rheoli neu ddarparu ymateb i argyfwng iechyd cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig.
- 4.3 Y datblygiadau a ganiateir yw'r newid i ddefnydd adeilad neu dir o unrhyw ddsbarth yn yr Atodlen i'r Gorchymyn Dosbarthiadau Defnydd neu unrhyw ddefnydd arall i Ddsbarth C2 (Sefydliadau preswyl) neu Ddsbarth D1 (Sefydliadau dibreswyl), a darparu adeiladau neu strwythurau eraill.
- 4.4 At ddiben Rhan 3A, mae argyfwng iechyd cyhoeddus yn ddigwyddiad neu'n sefyllfa sy'n achosi neu a allai arwain at golli bywyd dynol, salwch neu anaf dynol difrifol; neu amhariad difrifol i wasanaethau sy'n gysylltiedig ag iechyd.
- 4.5 Ni chaniateir datblygiad o dan Rhan 3A os bydd unrhyw ran o'r datblygiad ar dir sydd, neu sy'n ffurfio rhan o ardal storio ffrwydrion milwrol, ardal perygl i ddiogelwch neu safle o ddiddordeb gwyddonol arbennig. Yn ogystal, ni chaniateir datblygiad os yw'r tir neu'r adeilad yn, neu'n cynnwys, heneb gofrestredig.
- 4.6 Mae'r datblygiadau a ganiateir yn ddarostyngedig i amodau a gyflwynir hefyd yn y Rhan 3A newydd ym mharagraff A.2. Yr amodau hyn yw:
- Mae'n rhaid i'r datblygiad gael ei gyflawni gan neu ar ran corff y GIG;
 - Os nad y datblygwr yw'r Awdurdod Cynllunio Lleol (ACLI) y bydd y datblygwr yn hysbysu'r ACLI ynghylch y datblygiad;
 - Mae'n rhaid i'r datblygwr roi'r gorau i ddefnyddio'r tir at y diben brys ar neu cyn diwedd cyfnod o 12 mis ers iddo ddechrau;

- Mae'n rhaid symud unrhyw strwythurau a gwaith ac ati ac adfer yr adeilad a/neu'r tir i'w gyflwr blaenorol (neu i gyflwr y cytunwyd arno) ar neu cyn diwedd cyfnod o 12 mis ers dechrau'r datblygiad. Fel arall, byddai'n rhaid gwneud cais am ganiatâd cynllunio ar gyfer unrhyw ddefnydd pellach.

4.7 At ddibenion y ddeddfwriaeth, mae "corff y GIG" wedi'i ddiffinio ym mharagraff A.3.

4.8 Mae'r Gorchymyn yn ceisio osgoi'r oedi anochel a fyddai'n gysylltiedig â llunio a phrosesu ceisiadau cynllunio, a thrwy hynny alluogi ymateb cyflymach i'r argyfwng.

5. Ymgynghori

5.1 Oherwydd natur frys y Gorchymyn hwn, ni chynhaliodd Llywodraeth Cymru ymgynghoriad cyn y daeth y Gorchymyn hwn i rym. Mae angen yr hawliau datblygu a ganiateir a roddir gan y Gorchymyn hwn ar frys gan y GIG er mwyn ymateb i epidemig presennol Coronavirus (COVID-19).

5.2 Ceisir safbwyntiau rhanddeiliaid yn adolygol fel rhan o ymgynghoriad yn y dyfodol ar newidiadau ehangach i'r GDCG. Defnyddir unrhyw adborth i hysbysu unrhyw newidiadau i'r Gorchymyn.

6. Asesiad Effaith Rheoleiddiol

6.1 Mae angen i'r Rheoliadau hyn gael eu gweithredu'n gyflym er mwyn delio ag argyfwng. Felly, ni chwblhawyd Asesiad Effaith Rheoleiddiol. Mae hyn yn unol â chod asesiad effaith rheoleiddiol Gweinidogion Cymru ar gyfer is-ddeddfwriaeth.